

Sygn. akt II Cz 677/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariola Wojtkiewicz

Sędziowie: SO Wiesława Buczek- Markowska

SO Agnieszka Bednarek- Moraś (spr.)

o rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 maja 2016 r. w S.

sprawy z powództwa F. B. przeciwko (...) Uniwersytetowi Technologicznemu w S.

o zadośćuczynienie

na skutek zażalenia powoda na zarządzenie przewodniczącego składu orzekającego Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 1 grudnia 2015 r., sygn. akt I C 1790/15

postanawia:

uchylić zaskarżone zarządzenie.

SSO Wiesława Buczek-Markowska SSO Mariola Wojtkiewicz SSO Agnieszka Bednarek-Moraś

Sygn. akt II Cz 677/16

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 1 grudnia 2015 r. Przewodniczący składu orzekającego Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim zwrócił pozew (pkt I); zwrócił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu wyjaśniono, że pełnomocnik powoda w dniu 10 sierpnia 2015 roku złożył pozew o zapłatę kwoty 10.050 zł od pozwanego (...) Uniwersytetowi Technologicznemu w S.. Pozew został złożony bez uzasadniania. Od pozwu została uiszczona opłata sądowa w znakach opłaty sądowej w wysokości 505 zł. Następnie w dniu 11 sierpnia 2015 roku pełnomocnik powoda złożył pismo procesowego, w którym rozszerzył żądanie pozwu do kwoty 75 000 zł. Pismo to także nie zawierało uzasadnienia. Zarządzeniem z dnia 20 sierpnia 2015 roku Przewodnicząca zobowiązała pełnomocnika powoda do uzupełnienia żądania braków formalnych pozwu w terminie tygodniowym pod rygorem jego zwrotu poprzez: wskazanie numeru PESEL powoda, przedłożenia pełnomocnictwa do działania w imieniu powoda, uzasadnienia żądania pozwu, przedłożenia odpisu pozwu. Pełnomocnik powoda został także wezwany do przedstawienia wszelkich wniosków dowodowych w terminie tygodniowym pod rygorem pominięcia ich w dalszym toku postępowania. W odpowiedzi pełnomocnik powoda pismem z dnia 24 września 2015 roku wskazał numer PESEL powoda, złożył uzasadnienie pozwu, przedłożył odpis pozwu, przedłożył pełnomocnictwo. Wobec tego, że w złożonym uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powoda nie wskazał, iż roszczenie powoda po rozszerzeniu powództwa wynosi 75 000 zł i nie uzasadnił kwoty dochodzonego roszczenia pełnomocnik powoda został wezwany zarządzeniem z dnia 29 września 2015 roku do sprecyzowania żądania pozwu wobec złożenia pisma z dnia 10 sierpnia 2015 roku zawierającego wniosek o rozszerzenie powództwa, w terminie tygodniowym pod rygorem zwrotu pozwu. W wezwaniu

zostało zawarte wskazanie, że w przypadku rozszerzenia powództwa powinna zostać uzupełniona opłata od pozwu, w przypadku braku uzupełnienia oparty pozew zostanie zwrócony.

W odpowiedzi na powyższe zobowiązane w piśmie z dnia 13 listopada 2015 roku pełnomocnik powoda wskazał, że powód dochodzi zapłaty kwoty 75 000 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej ód-dnia następnego po doręczeniu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty. Odnosząc się do zawartej informacji dotyczącej opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa powód nie ma obowiązku uzupełnienia opłaty sądowej albowiem powództwo zostało rozszerzone. Sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie rozstrzyga co do kosztów postępowania, stosując odpowiednie zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu. Brak opłaty od rozszerzonego powództwa nie może skutkować jego zwrotem.

Kolejno wskazano, że stosownie do dyspozycji art. 130² § 1 k.p.c. - pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, które nie zostało należycie opłacone, przewodniczący zwraca bez wezwania o uiszczenie opłaty, jeżeli pismo podlega opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu. W niniejszej sprawie opłata sądowa od wniosku w niniejszej sprawie ma charakter stosunkowy i wynosi 5% od wartości dochodzonego roszczenia, co przy dochodzonej kwocie przez powoda 75 000 zł stanowi stały 3750 zł.

Roszczenie pozwu zostało rozszerzone na drugi dzień po wniesieniu pozwu, w chwili gdy odpis pozwu nie został doręczony drugiej stronie, jak również w chwili kiedy pozew nie był kompletny albowiem w dalszej kolejności strona powodowa uzupełniła jego braki formalne. Nie sposób zgodzić się z pełnomocnikiem powoda, że w takiej sytuacji powód nie ma obowiązku uzupełnienia opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa skoro powództwo rozszerzył przed uzupełnieniem braków formalnych pozwu oraz przed doręzeniem odpisu pozwu stronie pozwanej i jakiegokolwiek innego pisma. Przepis art. (...) § 2 k.p.c. stanowi, jeżeli obowiązek uiszczenia lub uzupełnienia opłaty powstał na skutek rozszerzenia lub innej zmiany żądania, z innych przyczyn niż wymienione w § 1, albo po wysłaniu odpisu pisma innym stronom, a w braku takich stron - po wysłaniu zawiadomienia o terminie posiedzenia, przewodniczący wzywa zobowiązanego do uiszczenia należnej opłaty w terminie tygodnia, a jeżeli mieszka on lub ma siedzibę za granicą i nie ma w kraju przedstawiciela- w terminie nie krótszym od miesiąca. W razie bezskutecznego upływu terminu sąd prowadzi sprawę bez wstrzymania biegu postępowania, a o obowiązku uiszczenia opłaty orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu. Powołany przepis wyraźnie wskazuje, iż strona powodowa, która rozszerza powództwo przed przesłaniem odpisu pozwu lub innego pisma stronie przeciwnej ma obowiązek uzupełnienia opłaty sądowej od pozwu. Po nadaniu sprawie biegu, tj., po doręczeniu pisma procesowego stronie przeciwnej strona powodowa nie ma obowiązku uzupełnienia opłaty sądowej od pozwu. W przeciwnym wypadku postępowanie strony powodowej doprowadziłoby do obejścia prawa. Interpretacja powołanego powyżej przepisu przez pełnomocnika powoda jest błędna i zmierza tylko i wyłącznie do obejścia przepisu, który nakłada na stronę wnoszącą pismo procesowe do jego opłacenia. Z tego względu pozew zwrócono.

Pismem z dnia 13 listopada 2015 roku pełnomocnik powoda złożył wniosek o zwolnienie powoda od kosztów sądowych ponad kwotę 550 zł. W uzasadnieniu wskazał, iż powód nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku koniecznego utrzymania siebie i rodziny. Do wniosku nie przedłożył oświadczenia majątkowego powoda obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienia od kosztów. Zgodnie z przepisem art. 102 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku wniosek o zwolnienie od kosztów strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego złożony bez dołączonego oświadczenia o stanie majątkowym strony domagającej się zwolnienia od kosztów, przewodniczący zwraca bez wzywania o uzupełnienia braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Wobec tego, że wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych nie zostało dołączone oświadczenia powoda również wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych podlegał zwrotowi.

Zażalenie na zarządzenie złożył powód i zaskarżając je w zakresie punktu I wniósł o jego uchylenie ewentualnie zmianę oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego.

Orzeczeniu zarzucił naruszenie:

1. art. 112 ust 3 ustawy o kosztach cywilnych z 28 lipca 2005r. (w związku z art. 102 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) poprzez jego niezastosowanie i zarządzenie łączne zwrotu wniosku powoda o zwolnienie go od kosztów sądowych pozwu oraz zwrotu pozwu, w sytuacji gdy nie upłynął bezskutecznie termin na uiszczenie opłaty w wymiarze 7 dni liczonych od dnia doręczenia powodowi zwrotu wniosku powoda o zwolnienie go od kosztów sądowych pozwu,
2. art. 130² § 2 k.p.c. (w związku z art. 102 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) poprzez jego niezastosowanie i zarządzenie łączne zwrotu wniosku powoda o zwolnienie go od kosztów sądowych pozwu oraz zwrotu pozwu, w sytuacji gdy nie upłynął bezskutecznie termin na uiszczenie opłaty w wymiarze 7 dni liczonych od dnia doręczenia powodowi zwrotu wniosku powoda o zwolnienie go od kosztów sądowych pozwu,
3. art. 130² § 1 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i zarządzenie zwrotu pozwu w sytuacji, gdy pozew był opłacony,
4. art. 130³ § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zwrot pozwu w sytuacji, gdy obowiązek opłaty od pisma powstał na skutek rozszerzenia żądania w toku postępowania, co zgodnie z art. 130³ § 2 k.p.c. skutkować powinno nie zwrotem pozwu ale wynikającym z ustawy obowiązkiem prowadzenia sprawy przez Sąd postępowania bez jego wstrzymywania, z jednoczesnym obowiązkiem orzeczenia przez Sąd uiszczenia opłaty w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

W uzasadnieniu podkreślono, że zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego w sytuacji, gdy dochodzi do zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powoda w oparciu art. 102 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych termin do uiszczenia opłaty biegnie od dnia doręczenia profesjonalnemu pełnomocnikowi zarządzenia o zwrocie wniosku. W tym zakresie wypowiedział się Sąd Najwyższy, przyjmując w postanowieniu z dnia 27 lipca 2012r. wydanym w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I UZ 81/12. W tej sytuacji niedopuszczalnym było wydanie przez Sąd zarządzenia o zwrocie pozwu jako nieopłaconego przed bezskutecznym upływem siedmiodniowego terminu liczonego od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie wniosku o zwolnienie powoda od uiszczenia kosztów sądowych. Wskazano nadto, że w przedmiotowej sprawie termin siedmiu dni na uiszczenie opłaty nie upłynął bezskutecznie albowiem przed jego upływem, tj. w dniu 25.01.2016r. powód uiścił opłatę. Zdaniem powoda pozew opłacony był należycie. Stąd nie było podstawy do jego zwrotu. Powód nadmienił też, że w art. 130² § 1 k.p.c. mowa jest o zwrocie pisma, które zostało nienależycie opłacone. Jeżeli zatem przyjąć, że pozew był odrębnym, innym pismem procesowym od pisma w którym zawarte było rozszerzenie powództwa - a tak w przedmiotowej sprawie było, to zwrotu pozwu nie można było dokonać w oparciu o brak opłaty od innego od pozwu pisma. Posługując się konsekwentnie zastosowaną przez Sąd I- szej instancji logiką zwrot nie powinien dotyczyć pozwu ale dalszego pisma powoda zawierającego zmianę ilościową żądania. Podkreślono również, że zgodnie z art. 130³ § 2 k.p.c. jeżeli obowiązek uiszczenia lub uzupełnienia opłaty powstał na skutek rozszerzenia lub innej zmiany żądania, przewodniczący wzywa zobowiązanego do uiszczenia należnej opłaty w terminie tygodnia, a jeżeli mieszka on lub ma siedzibę za granicą i nie ma w kraju przedstawiciela - w terminie nie krótszym od miesiąca. W razie bezskutecznego upływu terminu, sąd prowadzi sprawę bez wstrzymywania biegu postępowania, a o obowiązku uiszczenia opłaty orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu. Biorąc pod uwagę powyższą regulację brak uiszczenia opłaty od rozszerzonego powództwa nie może skutkować zwrotem pozwu. W takiej sytuacji następuje skutek prawny ipso iure w postaci obowiązku dalszego prowadzenia przez Sąd sprawy i orzeczenia o kosztach w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Na powstanie takiego skutku prawnego nie ma wpływu, czy rozszerzenia pozwu dokona sama strona czy też reprezentujący jej pełnomocnik zawodowy. Art. 130³ § 2 k.p.c. nie zawiera w swej treści takiego rozgraniczenia. Takie stanowisko jest przyjmowane zarówno w literaturze jak i judykaturze.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie skutkowało uchYLENIEM zaskarżonego zarządzenia.

W tej sprawie zaistniały problem sprowadzał się do zagadnienia dotyczącego momentu czasowego podjęcia odpowiedniego rozstrzygnięcia o wysokości należnej opłaty. Jest niesporne, że opłata sądowa pozwu w niniejszej sprawie ma charakter stosunkowy i wynosi 5% od wartości dochodzonego roszczenia, co przy dochodzonej kwocie przez powoda 75.000 zł stanowi stały 3.750 zł. Powód w postępowaniu reprezentowany jest nadto przez profesjonalnego pełnomocnika. Z akt sprawy wynika także, że żądanie pozwu zostało rozszerzone na drugi dzień po wniesieniu pozwu, w chwili gdy nie został on jeszcze doręczony drugiej stronie, z to z uwagi na potrzebę wprowadzenia procedury naprawczej z uwagi na jego braki formalne.

Zgodnie z art. 130³ § 2 k.p.c. jeżeli obowiązek uiszczenia lub uzupełnienia opłaty powstał na skutek rozszerzenia lub innej zmiany żądania, z innych przyczyn niż wymienione w § 1, albo po wysłaniu odpisu pisma innym stronom, a w braku takich stron - po wysłaniu zawiadomienia o terminie posiedzenia, przewodniczący wzywa zobowiązanego do uiszczenia należnej opłaty w terminie tygodnia, a jeżeli mieszka on lub ma siedzibę za granicą i nie ma w kraju przedstawiciela - w terminie nie krótszym od miesiąca. W razie bezskutecznego upływu terminu, sąd prowadzi sprawę bez wstrzymywania biegu postępowania, a o obowiązku uiszczenia opłaty orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu.

Zastosowanie komentowanego przepisu jest uzależnione do tego, czy odpis pisma został wysłany innym stronom lub do strony zostało wysłane zawiadomiona o terminie posiedzenia. Podjęcie takiej czynności wyklucza możliwość zastosowania do pisma podlegającego opłacie przepisów wskazanych art. 126¹, 126², 130 § 1 i 1¹ oraz art. 130². W wypadku, gdy obowiązek uiszczenia lub uzupełnienia opłaty powstał po wysłaniu odpisu pisma podlegającego opłacie innym stronom, a w ich braku – po wysłaniu zawiadomienia o terminie posiedzenia, na skutek rozszerzenia powództwa lub też z innych przyczyn niż wymienione w § 1 komentowanego przepisu sąd (a także przewodniczący) nie może pisma tego zwrócić, nawet wówczas, gdy autor pism, wezwany do uiszczenia należnej opłaty, opłaty tej nie dokonał. W takiej sytuacji w razie bezskutecznego upływu terminu sąd prowadzi sprawę bez wstrzymania biegu postępowania, a o obowiązku uiszczenia opłaty orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów.

W tej sprawie etap postępowania- w chwili rozszerzenia przez powoda żądaniu pozwu- nie wyszedł jeszcze poza ramy badania braków formalnych pozwu. Innymi słowy roszczenie pozwu rozszerzone zostało jeszcze przed etapem merytorycznego rozpoznania sprawy. Skutkiem tego rację ma Sąd Rejonowy, że w takiej sytuacji, wbrew twierdzeniom zażalenia, strona powodowa, która rozszerza powództwo przed przesłaniem odpisu pozwu lub innego pisma stronie przeciwnej ma obowiązek uzupełnienia opłaty sądowej od pozwu i następuje to pod rygorem zwrotu pisma procesowego. Oznacza to, że zaproponowana interpretacja komentowanego przepisu przez pełnomocnika powoda jest błędna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie.

Pomimo powyższego zaskarżone zarządzenie nie mogło się ostać. Zwrot pozwu okazał się bowiem przedwczesny, a to z uwagi na zarządzenie łączne zwrotu wniosku powoda o zwolnienie go od kosztów sądowych pozwu oraz zwrotu pozwu, w sytuacji gdy nie upłynął bezskutecznie termin na uiszczenie opłaty w wymiarze 7 dni liczonych od dnia doręczenia powodowi zwrotu wniosku powoda o zwolnienie go od kosztów sądowych pozwu.

Sąd Okręgowy zważył, że wprawdzie powód przedmiotem zaskarżenia objął punkt I zarządzenia, co jest oczywiste skoro zarządzenie o zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych nie podlega zaskarżeniu, tym niemniej utrwalonym już pozostaje, że decyzja zawarta w punkcie II może być przedmiotem kontroli na podstawie wniosku opartego na art. 380 k.p.c., zawartego w zażaleniu na postanowienie o zwrocie. Co prawda pełnomocnik powoda takiego wniosku wprost nie wyartykułował, lecz treść zażalenia, zwłaszcza już zgłoszone zarzuty i uzasadnienie środka odwoławczego wskazują, iż właśnie taka była jego intencja.

Trafnie akcentuje powód, że tygodniowy termin do uiszczenia opłaty sądowej od pisma procesowego biegnie od chwili doręczenia profesjonalnemu pełnomocnikowi strony odpisu zarządzenia o zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie art. 102 ust. 4 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2012 r. I UZ 81/12).

Sąd Okręgowy dostrzega, że na wezwanie do uiszczenia opłaty od rozszerzonego powództwa pełnomocnik powoda zareagował wnioskiem o zwolnienie od tej opłaty ponad kwotę 505 zł. Złożenie wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej odkładało w czasie obowiązek jej uiszczenia - do chwili rozpoznania wniosku. Do wniosku nie zostało dołączone oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, co uzasadniało zastosowanie art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zwrot wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych aktualizował obowiązek ich uiszczenia, jednak nie od chwili wydania tego zarządzenia, ale od chwili doręczenia jego odpisu pełnomocnikowi składającemu wniosek o zwolnienie. Transponując powyższe w realia tej sprawy zaskarżone zarządzenie doręczone zostało pełnomocnikowi powoda w dniu 21 stycznia 2016 r. Skutkiem tego termin do uiszczenia opłaty upływał z dniem 28 stycznia 2016 r. Jak wynika z akt sprawy, opłata w pełnej wysokości, a więc uwzględniająca rozszerzone powództwo uiszczona została w kasie Sądu Rejonowego dnia 25 stycznia 2016 r. Skutkiem tego brak podstaw, by twierdzić, że pozew dotknięty był brakiem formalnym uniemożliwiającym nadanie sprawie dalszego biegu.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z 398 k.p.c. orzec jak w sentencji.

SSO Wiesława Buczek-Markowska SSO Mariola Wojtkiewicz SSO Agnieszka Bednarek-Moraś

Zarządzenia:

1. odnotować i zakreślić;
2. odpis postanowienia doręczyć pełnomocnikowi powoda i pozwanemu;
3. po dołączeniu zwrotek akta zwrócić do SR

30 maja 2016 r.